

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknél,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér.
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

A Székelyföld mentő- eszközei.

Irta: Borszéký Soma, nyug. min. tanácsos.

I.

A Budapesten lakó székelyek különbözö társaskörökben csoportosult tagjait, nagy mértékben foglalkoztatja a „Székely-Udvarhely“-ben közelebből megjelent két hirlapi cikk, melyek közül az egyik a most püsztitott tűzvészre, a másik pedig: Székelyudvarhely városnak központi fekvése és fejlődési képessége alapján, az egész székelység fajbéli és közgazdasági érdekeinek egyesítésére vonatkozik.

A tüzeset különösen foglalkoztatta a budapesti Székely társaság tagjait. A belügyminiszterium tűzrendészeti osztályának egyik tisztviselőjét, a földmívelésügyi miniszterium vízjogi osztályának egyik tagját, kik mindnyájan egy vízvezetéki mű berendezésének lehetőségét és szükségét tárgyalták.

A budapesti székely szellemi munkások körének helyiségeiben és a magyar mérnök és építész-egyletben, hasonlóképpen a tüzeset alkalmából Székelyudvarhely város utcáinak rendezését és a város szabályozási ügyét is megvitatás tárgyává tették.

A másik hirlapi cikk, mely Székelyudvarhelynek, mint központnak fejlesztését tárgyalja, még nagyobb érdeklődést keltett, mert ez nem foglalja magában csak a prózái „ivóvíz“ beszerzésének helyi érdekü kö-

vetelményeit, hanem közgazdasági érdekeink és különösen keleti kereskedelmünk érdek-képviselőtének tanácskozás és fejlesztés tárgyát kell, hogy képezze.

De ezen kérdés nagy nehézségekbe ütközik. A csikiak Tusnádot mondják a székelység központjának, némelyek Marosvásárhelyet, a háromszékiek Sepsiszentgyörgyöt, csak a szerény Székelyudvarhely hallgatott eddig. A most említett hirlapi cikk jelzi, hogy tényleg mégis csak Székelyudvarhely van a Székelyföld közepén, honnan közvetlen vasúti összeköttetéssel, sokkal közelebb hozhatjuk: a négy székely vármegyét egymáshoz, mint a Székelyföld bármelyik más pontjából s miután a székelység tömörülése elsőrendű mentő-eszközt képez, ezt a székely várost kell kitartó és hazafias munkával oda fejleszteni, hogy belső intézményeiben legyen tényleg a Székelyföld fővárosának tekinthető.

Ezért csak helyeselni tudjuk és őszinte hazafias szeretettel üdvözljük: az udvarhelyieket új életre éberrük hajnalán.

Szolgáljon a létért való küzdelmükben vigasztalásul, hogy a Budapesten lakó székelyek nagy érdeklődéssel és megérdemelt figyelemmel kísérik Székelyudvarhely azon törekvését, hogy újabban megindított mozgalmuk eredményre vezessen.

Az elősoroltakból láthatólag a Székelyföld legelső mentő-eszközének azt kell tekinteni, hogy Székelyudvarhely központtá emeltessék s belső berendezése által ezen székely város fejlődését olyan irányban

kell befolyásolni, hogy a székely vasutak kiépítése esetében, Székelyudvarhely mint központ, a másik három Székely vármegye fővárosaiból könnyen megközelíthető legyen.

Székelyudvarhelynek mint központnak további fejlesztésére hatalmas eszköz lenne, ha egy palotát közgazdasági érdekeink képviselőtére a budapesti Kereskedelmi Részvény Társulat rendelkezésére bocsátana, mely a kormánytól nyert szubvenció mellett most a székely kamara kiküldöttének társaságában, várja, hogy a székely házi iparcikkek elhelyezésére valahol egy árucarnokot létesítsen és a keleti piacok szükségleteinek megismertetésére egy mintát ár berendezésének eszméjét lehetővé tegye. Önként értetődően, hogy közgazdasági ügyeink további fejleményeikben maguk után vonják egy ipari és kereskedelmi iskolának létesítését és egy magyar ügynöki hivatal felállítását a Fekete-tenger constanczai kikötőjében, melynek kebelében, egy munkaközvetítő osztály rendezze ipari és kivándorlási ügyeinket. Erről azonban később fogok beszélni, a székely vasutak kiépítése tárgyalásánál.

A székely kongresszusok eszméjéből kifolyólag az egymás iránti érdeklődés ébrentartására okvetetlenül szükséges, hogy a négy székely vármegye értelmiségének legyen valahol egy alkalmas találkozó helye, mert a régi nemzeti gyűlések mintájára, szabad ég alatt, lóháton, egymásnak légyottot adni és a székelység közös sorsa felett tanácskozni nem lehet.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGÁJA.

Udvarhelyi ételek.

(Farsangi csevegés.)

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

— Irta: Fülei Sz. Lajos. —

Amíg viharos idők nehéz felhői nem borultak a szép Székelyföldre, a vendégszeretet is élénkebben sugárzott. A kapuajtóra nem tettek zárt; azon csak valamiféle fakilincs szerepelt. A kuriák, udvarházak, papilakok kapuit rendesen be sem tették. „Vendégért látszott mosolyogva kinézni“... A székelyek naiv, szerető lelke, eredeti gondolkozása beszélt a kapufelírásokban:

Jószívű, hív barát,
Kapumon bejöhetsz!
Álnok, hízlekedő,
Előtte elmehetsz!

Annyi bizonyos, hogy székely-vendégszeretet ellen — mint Horváth Gyula mondja — még senkinek panaszodott; ha valaki egyszer a székely ember szívességét élvezte, ételeit ette, soha el nem felejté, mert a Székelyföldön kívül alig főznek tisztább és jobbízű ételeket.

Valahányszor olyan emberekkel találkozom, aki valamikor Székelyudvarhelyen diákoskodott, mindig beszéd tárgyuk a jó székelyudvarhelyi koszt is. Igaz, hogy a jövő jóllakás reményével kapcsoló diákéletben, mikor meglehetősen jóllaktunk, de kevésbé jóllaktunk — egészen másképp izlik az étel, de ide-oda hányt sorsunk bő tapasztalatai arról győznek meg, hogy legjobb falat a „hazai“.

En, aki — mellesleg és szerényen legyen mondva — fenséges és kegyelmes urakkal (ha cseresznyés tálból nem is) egy asztalnál akárhányszor ettem, azt tapasztaltam, hogy a jó székely ételeknek ott sincs párja. Csak a szervirozásban láttam figyelemreméltó dolgot. De hát nem széppel, hanem jóval főzik a káposztát. Az is bizonyos, amit valahol olvastam, hogy még a barom sem kívánja, hogy szép legyen a virág, melyet fölhal.

Egyébiránt ebben a tárcában a magam gusztusáról beszélek. Az egyéni ízlést semmiféle paragrafus nem korlátozhatja. Olyan szabad, mint a gondolatom. Kérek azonban bárkit is, nehogy valami — Omnia propter esum et nihil propter Jesum-féle — ingyenc embernek tartson, amikor most a farsangi időhöz stilszerűen, az ételekről elmélkedem. Itt is áll, Primum vivere, deinde philosophári. Az élet és egészség első feltétele, a jó és célszerű táplálkozás. Lényeges dolog tehát a gyomor. Ez a test gépezetében a kazán. Ha nem adunk táplálékot, megáll; ha nem adunk eleget, lustán mozog; ha sokat adunk, baja lesz.

Budapest szalámijáról, Debreczen szalon-nájáról, Szeged halászelevéről, tarhonyajáról, a Szepesség hentes-készítményeiről, Soroksár kenyéréről, Miskolcz kocsonyájáról, az Alföld turósesuszájáról, Pozsony mákos-diós patkójáról híres. Jó káposztát készítenek Kolozsváron, Tordán cigánypecsenyét, Szamosújváron dalauzit, hurutot, Kézdivásárhelyen mézespogácsát, Szébenben fehér péksüteményeket... Hát Székelyudvarhely, mit produkál a gasztronómia terén?

Minden jót, amikor azt mondom, hogy gazdaszonyainak nincs párja sehol az országban.

Mikor Kiss Gergely a székelyudvarhelyi kolégium alapját megvetette — saját vallomása szerint — az egész városban egyetlen papucsos, egyetlen esernyős nő volt (lásd Vasárnapi Ujság 1854—54. számát). Megengedem, hogy így volt és hogy a szép székelyszóttas rokoja mellett nem jártak külföldi mousseline, mouille ruhákban s nem igen ismerték a piquet, creton, satin s tudja a jó Isten miféle szöveteiket, de az bizonyos, hogy nagy gazdaszonyok lehettek, akik ami édesanyáinkban oly kitűnő szakácsnőkkel ajándékozták meg az újabb időköt.

Ezek a derék gazdaszonyok nemcsak söpörtek, hanem törültek is... aztán főztek olyan ételeket, hogy a fejedelmek is megirigyelhették. Mellettük a százszok messze elmaradtak, az oláhoknak pedig gunyosan odavetették: *Nu stiu, moku, csej safranu!* Nem tudja a mokány, mire való a sáfrány! Csak a velünk szívvel-lélekkel rokonosodott örmény dicsekedhetik jeles konyhával, mert leányaitól, igen helyesen, mindig azt követeli: „elsőbbén kíválóan tudjanak sütni, főzni, varrni és hogy erkölcsösek legyenek“.

Ezek a jó gazdaszonyok nem a pletykák révén jöttek forgalomba, hanem jóízű főzeteikről emlegették őket. Tisztaság, komolyság volt eleganciájuk és nem a divat...

A mi diákeinkben az udvarhelyi ételkészítmények közül messze kitűnt a *Csigabéles*. Nagy kezdőbetűvel írom, mert tárgyi tulajdonfőnév, amelyhez hasonló tán a világon sem volt. Igazi udvarhelyi speciális. Tenyérszerű nagysága, édes ordával készített, tepsziben pirosra kisütött tészta volt ez. Utcán, utfélen por nem szeenyezte,

Lapunk mai száma 6 oldal.

A székely kormánybiztosság állami intézménye nem bír oly hatáskörrel, mely a régi székely nemzeti gyűléseket pótolhatná.

Nagy szellemi munka áll előttünk. Székelyudvarhelyt csak a szellemi erők közreműködése teheti a székelység központjává és ezen szellemi munka terhét az értelmiség magára kell, hogy vállalja: az udvarhelyi gazdasági egyesület és a Székely-társaság tagjai, az önálló iparosok és kereskedők, a közigazgatási és állami tisztviselők, nagy áldozatot hoznak, midőn napi teendőik által lekötve, ilyen, évekig tartó hazafias munkára szánják el magukat; de ha a székelység ősi erejét a haza számára megakarjuk menteni, ezen küzdelmet „a létért” teljesíteni, hazafias kötelességünk. Jó példával meg kell törni a nagyközönség azon nemtörődömségét, mely a dolognak könnyebb végét veszi kezébe; meg kell győzni a polgárságot arról, hogy Székelyudvarhely városnak szükségképen már bekövetkezett fejlődését ne tekintse csak az adózási terhek növelési szándékának, mert csak az fizet: akinek az adó tárgya meg van és ne tekintsünk mindig a jövőbe, mert közigazgatási küzdelmeink minden foglalkozási módnak megfogják hozni a pénzszerzés becsületes módjait.

Ezeket volt szándékomban a „Székely-Udvarhely”-ben megjelent két cikkre és bevezetésül megírni. Azonban még az elől említett budapesti testületek körében a szóban forgó két hirlapi cikkre nézve a következő megjegyzéseket, illetőleg nyilatkozatokat kell tudomásukra hoznom.

Előre kell bocsátanom azon általános tapasztalatomat, hogy kisebb városokban nem oszlanak meg a társadalom különféle rétegei oly nagy mértékben, mint például Budapesten. Mert kisebb városokban bármilyen irányban induljon meg a létért való küzdelem, minden téren, ugyanazon szerepvivők neveivel találkozunk. Nem így vagyunk Budapesten, hol a társadalom különböző csoportosulásaiban, habár ugyanazon eszme képezi az általános figyelem tárgyát: mindig más és más elemek viszik a vezérszerepet.

Az állami támogatás mellett képzett és

önállósított iparosokból álló „Székely Társaság” mult heti összejövetelében egy gyári munkás, aki ugylátszik a „Székely-Udvarhely” rendes olvasója — felvetette a vizhiány kérdését.

A közeli hegyekben található remek forrásvizek egyikéből jó vizzel tudnák Székelyudvarhely utcáin a felállítandó közkufákat ellátni. Ezen nagy munka könnyen volna a városi polgárok nagyobb megterhelése nélkül véghez vihető, ha a város a földmívelésügyi minisztériumhoz folyamodna. Ennek vízjogi osztálya egy vízvezeteki mű berendezéséhez a szükséges előmunkálatokat az állam költségén elvégezhethné. Ha ezen mérnöki felvételek megvolnának, könnyen akadna vállalkozó, aki ötven évi törlesztés mellett kibocsátandó városi részvényekben biztosítható költségek megtérítése mellett, az egész munkát elvégezhethné, mi által Székelyudvarhely város polgárainak százados mulasztása helyre volna ütve; eltekintve attól, hogy a most pusztított, hasonló tüzvész eseteiben a tűzoltók nem volnának arra utalva, hogy a divatba jött borvizes palackok tartalmát használják fel tűzoltásra.

Soraim további folyamában megfogom indokolni az eddig rapszodikus felvetett eszmék megvalósításának szükségességét, sőt igyekezni fogok bizonyítani azt is, hogy a székely vasutak kiépítésével nem teszünk meg mindent, még akkor sem, ha a vasut kiépítése helyes irányban vezetettik. A vasut a kereskedelmi közforgalom vérkeringésének egy szerve. Szükségünk van az egész szervezet erősítésére, de első sorban egy központ teremtésére, honnan az élet idegszála kiindulnak s ez a Székelyföldön csak Székelyudvarhely lehet. Ezért foglalkoztam, és fogok még foglalkozni Székelyudvarhely város fejlődésével.

A közigazgatási bizottság ülése.

A vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 10-én tartotta meg februári havi ülését kishalmgyi Hollak Arthur főispán elnöke alatt. A gyűlésen jelen voltak az előadókön kívül: Jung-Cseke Lajos, Sándor Mózes, Lánckzy Sándor, Soó Gáspár, Menyhárt András bizottsági tagok. Szabó Gergely és dr. Nagy Sámuel távolmaradásukat levéllileg igazolták. Sziklay P. Gyula tan-

felügyelő betegsége miatt nem jelenhetett meg s ezért helyettesítésével a főispán dr. Keith Ferenc aljegyzőt bízta meg. Az elnök rövid megnyitó szavai után dr. Damokos Andor alispán terjesztette be havi jelentését a vármegye közigazgatásának állapotáról. A jelentés tudomásul vétetett. Barabás András ár. elnök havi jelentéséből kiemeljük, hogy az ügyforgalom emelkedett, de javult az egyes elintéztett ügyszámok mennyisége is. Január hóban gondnokság alatt állott 184 egyén, ügygondnokság alatt 583 egyén. A közigazgatási gyakornokká kinevezett Gergely Dénes az árvászekhez osztott be. Lengyel József dr. terjesztette be ezután tisztii főorvosi jelentését, melyből meggyőződhetünk, hogy vármegyénk közegészségügye még mindig sok követelményt hagy fenn. Január hó folyamán vörheny járvány miatt két iskolát, kanyaró járvány miatt három iskolát zártak be ideiglenesen a vármegye területén. Ragályos betegségben elhalt a mult hó folyamán 19 egyén, ápolás alatt áll 109 egyén, akiknek betegsége vörheny, kanyaró és ronszoló toroklob. A vármegyei kórházban meghalt 8 egyén, ápolás alatt áll 132 egyén. A jelentés tudomásul vétetett.

Ezután a kir. tanfelügyelő havi jelentése terjesztetett be, melyet tudomásul vettek s egyben az alispán indítványára kimondották, hogy az előforduló betegedési esetekre tekintettel felhívják a tanfelügyelőt, intézkedjék az iránt, hogy arra nem alkalmas időjárás esetén a temetésekhez az iskolás gyermekek ne vezettetessenek ki. A jelentés szerint egyes iskolák részére a mult hó folyamán 75000 K állami segély, tanítók és tanítónők részére 18231 K fizetési pótlék osztott ki.

Roediger Gyula kir. p. ü. igazgató helyettes jelentése szerint a mult hó folyamán egyes adóban 5426 koronával, bélyeg- és jogilletékben 10457 koronával, fogyasztási és italadóban 3981 koronával, dohány-jövedékben 2621 koronával folyt be több a kincstár részére, mint a mult év megfelelő hónapjában.

Azután tudomásul vették a kir. ügyész és a kir. főmérnök havi jelentéseit, valamint a törv. hat. kir. állatorvos jelentését is, mely szerint az állategészségügyi állapot vármegyénkben kedvezőbb fordulatot vett. Csupán az erkedi takonykór járvány ölt egyre veszélyesebb jelleget. A mult hóban kiirtott 8 drb ló. A vármegye területén ragadós száj- és körömfájás nincs, miért is az állatvásárok tartása mindenütt megengedett.

Érdekes pontja volt még a gyűlésnek Daniel Lajos közigazgatási előadó havi jelentése, melyben azon vármegyénkre nézve sérelmes körülményt emeli ki, hogy a brassói kulturmérnöki hivatal tőlünk igen távol fekszik s így a mi érdekeinket kellően felkarolni nem képes. Tekintettel a vármegye központi fekvésére, a kulturmérnöki hivatalnak Székelyudvarhelyre való áthelyezése iránt a szükséges lépések megtételét javasolja. A gyűlés kimondotta, hogy ezen észrevétel a közig. bizottság évi jelentésébe fog felvétetni.

mert nem árusították cégérrel, mint a rossz bort. Felbőszült étvágygyal kerestük föl a „Bodrog-életen”, Miska bácsiéknál. Itt reggelizett, kaszinózott, barátkozott a katolikus és református diákság: a „lencsések” és „fuszujkások”, mint akkor tréfásan nevezték. Kár, hogy a Ferenczi családdal együtt a Csigabéles is eltűnt, mert aki ezt a pompás tésztát ette, még a halála napján is megemlegeti. Mikor abból jóllaktunk, a sófalvi székely emberkint „nem cseréltünk volna egy beteges császárral es”. „Ut mihi praeteritis Jupiter repetat annos!”

Mihály bácsiéknál süttették a híres „Miskacipók”-at is; hasított felén puha, fehér gyomrába cigánypecsenyét fektettünk és hagyományosan fennállva, csakis bicskával szeletezve, költöttük el. Felért egy 3-4 fogású ebédvel is. Csodálatos jóízű volt. Nem tudom, ugy süttötték-e, mint Tordán a Laci-pecsenyét, melyet ott ölés után friss szeletekben, vastag sósvízbe tesznek s mikor a sóíz jól átjárja, csak akkor usztatják forró zsirban, mint a pánkót. Ebben az eljárásban van a cigánypecsenyék kitünő ízének titka.

Híres mandulás kürtöskalácsot süttött Izsák Mihályné, a derék „espó főző” asszony. Aki ezt nem ette, ünnepe se volt. Lakodalmakban pedig inkább hiányozhatott a násznagy, mint a kürtöskalács...

Kitünő virslit készített Schusztér Hanziné. A „csakis” friss marha- és sertéshusból készült jó virsliért szívesen megbocsátották neki a német nevét.

Udvarhelyen készítik ma is az ország legpompásabb töltött káposztáját. A kolozsvári ugynevezett rakott káposzta bujjék el előtte. A Ki-

rályhágon tul rendesen rántással készítik a díbáb darabokba gyalult és taposva savanyított káposztát, melytől az udvarhelyiek megcsömörölnék. — A káposztát a Székelyföldön általában fejekint kádakba rakva savanyítják. Éréskor a leszedett és megörmolyozott lapukból metélték töltelék (hasonlított még sehohsem találtam) készülnek, melyekkel a jól megválogatott marha- és sertéshús a korondi cserépfazékba kerül sorjában. Főzésnél a székelyek ritkán használnak vasedényt. Disznóöléskor a töltött káposztába kásás vagy fodros hurkát, hájszélest, gömböcöt is tesznek. Az így készített és megfőzött káposzta tejföllel ellátva jut az asztalra s illatával agyoncsiklandozza az embert. A pép-ételekhez, kompotokhoz szokott német természetesen nem eheti ezt a káposztát. Itt se tudunk együttjárni. Egyszer egy halni vágyó német barátomnak öngyilkossági eszközül a jó zsíros töltött káposztát ajánlottam. Nem mert nekifogni. Menten szörnyet halt volna.

Ez a töltött káposzta a székely lakomák tipikus és elmaradhatlan étele. Kisértő emléke minden székelynek, kit sorsa elvitt a Hargita környékéről. Még a nagy bujdosó székely Mikes Kelemen is megemlékezik erről. Rodostóban 1724. szept. 15-én nényéhez irt levelében ezt mondja:

„... A szépen irt levél az elmének úgy tetszik, valamint a számnak a kapros és tejföllel beborított káposzta... Erre tudom azt mondják: csak a káposzta neki! Azt ne csudája ked, mert egy nagy könyvet akarok írni a káposztáról. Legelsőbbben is azt teszem fel, hogy azok a híres rómaiak, nem tudom mi okból, az orvos-doktorokat a városból kitiltották és kétszáz esztendeig csak a káposztával gyógyítottak min-

denféle betegeket. De egyéb dicséretet nem mondanék s felőle, a nem elég-e, ha azt mondom, hogy erdélyi czimer? Hogyha pedig könyvem elkészül, azt akarom, hogy a többi híres aucturok közé számláltassam: mert ugyanis, ha az aranyról, ezüstről és egyéb metallumokról, drágafüvekről könyveket írnak, miért ne írhatnék a káposztáról? holott száz font réznél jobb egy tal káposzta eh gyomornak.”

Ime, már a régi időkben is így megbecsülték a székely káposztát!

Vendégségben a káposzta hozatalakor meg lehet látni a vendégserég fokozódó hangulatát. Régebben verses köszöntővel is cifrázták a dolgot:

„Haljunk szót uraim! nézze ki-ki ezt át,
Behoztam az áldott, jól töltött káposztát.
Ez a székelyeknek igazi étele,
Ebből a tányérját ki-ki rakja tele,
Sok jó hus van benne s terül el felette,
Álaja főzőjét, ki találjaig ette.
Mégis ha megenné ezt a plundrás német,
Csömörtől másnapra, a guta tűné meg.
Mi magyarok vagyunk, ha ettől betelünk,
Félve se jó felénk sirbavivő telünk...”

Ezt a töltött káposztát régenten még a külföldön tanuló ifjakhoz is eljuttatta a szülői szeretet. Ilyképpen a párisi, jenai, zürichi, okszfordi egyetemek is látták híres ételünket.

Hozzám is elhozza minden karácson ünnepe Székelykeresztúrról és én a kedves testvéri megemlékezéstől áthatva, kiáltok föl:

Mit meg nem énekelt a költők kobza,
Légy üdvöz ételek királya — káposzta!

Ami általában az udvarhelyi kosztot illeti,

Végül kisebb folyó ügyek intéztettek el s kiküldötték a közigazgatási bizottság évi jelentésének a március havi ülésig leendő elkészítésére, az érdekelt előadókon kívül Sándor Mózes, Jung-Cseke Lajos, dr Mezei Ödön, dr Nagy Sámuel bizottsági tagokat. Ezzel az ülés véget ért.

Krónika.

— Fővárosi levelezőnkől. —

Budapest, február hó 12-én.

Miről írjak előbb, ha nem az orosz—japán háborúról. A fehér cár, aki 1898 ban béke galamb alakjában mutatkozott be az öt világrész diplomáciája előtt, e hó 9 én megizente a háborút Japánnak. És japán, a sárga emberfaj legtipikusabb és leghatalmasabb képviselője, felvette az oda-dobott kesztyűt. Igaz ugyan, hogy a szakításra közvellen okot a japánok adtak, de a hadizenet ténye az orosz hatalom számlájára írható fel. Mig e sorok megjelennek, már jó egynehány orosz és japán páncélos hajó fog nyugodni a Sárga tenger fenekén, ahová lesüllyesztették a modern hadviselés borzalmas eszközei.

Ez ma a világ szenzáció, melynek hatása megnyilvánul a földgömb minden országában és így nálunk is. A börzei derout hatása uralkodott e napokban a pénzpiacra s bizony akárhány milliómost látni, kinek csak úgy gyöngyözik a veriték homlokán a háboru hírének hatása alatt.

Mig ez a háboru foly Kelet-Ázsiában, nálunk szünetel a politikai csata. Bécsbe sereglettek össze a honatyák, hogy részt vegyenek a delegációban s addig nincs országgyűlés a dunaparti góth-palotában.

A delegációkról jut eszünkbe, hogy mig gróf Tisza István viszi az ország ügyeit előre, az ő otthonában mély gyászba borul a családja, özv. Tisza Lászlóné halála miatt.

Bizony mulandóság uralkodik a természet fölött. Meghalunk mindannyian, mint a hogy meghalt Piehler, a hazára vigyázó képviselő és elhal minden, még a legszenzációsabb esemény is.

Mit írjak még? Hogy nem tudták elfogni a Boda levélhordó gyilkosát, hogy most ítélkeznek a vesztegetéssel vádolt Soós bíró fölött és feltalálták nem csak a rádiumot, de az életet visszaadó elixirt is? Minden csekély dolog a világot mozgó események tömegében. melyek, mint a kaleidoszkop képei változnak szemeink előtt s le-sujtanak anélkül, hogy mélyebb nyomot hagynának emlékezetünkben.

Mire megjelennek e sorok, talán már el is lesznek feledve az itt megírt dolgok. Mert rohan előre minden a maga útján s nincs ideje visszapillantani senkinek arra, ami csak rövid idő előtt is komoly gondolatokra kényszerítette a szemlélődő embert.

Művészeti események legfontosabbja a Nemzeti szalon kiállítása, hová elküldötték műveiket a legkiválóbb angol festő művészek, sőt a kiállítás valóságos nagy esemény jellegével bír, mert a kiállított művek az utóbbi század angol festőmű-

tiszta és izletes. Nemrég az „Ellenzék” hasábjain hirdetem, itt is azt zengem: *az egész országban nem főznek oly jól, mint Székelyudvarhelyen.* A leves erő, életeliksír, melylyel orvosaink gyógyítanak. Kitűnnek a szálak, bordáslaska, a csákos, turbolyás, tüdöstáska, májasgombóc levelek; a lucskoskáposzta, zöldfuszujka, tárkonyos bárány, citromos csirkebeesinált; a disznó költségek, kocsonya, fatányéros.

Ha az ételkészítésnél az összhangzatot valami véletlen gikszer megzavarja, még három napig sem tud alunni az udvarhelyi jó gazdasszony. Legnagyobb ambíciója van érintve. Büszkéek is a főztjükre ebben a rusnya generálzafos ételvilágban, mikor a legrejtelmesebb külföldi kutyafalásokkal és plasztikus anyageltéztákkal rontják a magyar konyha tekintélyét.

Fájdalom, e téren sem tudunk magyarok lenni. Az újabb kor „szelleme” a gazdasszony-ság terén is pusztít. Ma már a nők nagy része bonctani késért és nem a főzőkanálért lelkesedik. A csaknem természetellenesen követelt „egyen-jőség” révén odajutunk, mint az anekdota mondja: Egy ur ül a vasuti kocsiban, ki a szem-beülő cigarettázó hölgyhöz így szól: *Asszonyom, hagyjon föl a dohányzással; gondolja meg, hogy férfi-kupében ül!*

Ilyen nők otthonában szomorú konyha és mocskos gyerekek vannak. Egy ilyen nő mondhatta egyszer: *Ugy fő bennem a méreg!* Mire a férj megjegyezte: *Bezzeg otthon semmi sem fő...*

Hiába okoskodnak a modern felfogásokkal, divatos eszmékkel. A nő természetes, igaz rendel-

vészetének csoportos kiállítása gyanánt tekinthető. Mig nemzetünket így megbecsülik a külföldön, nevünknek dicsőséget szerez a kis Vécsey hegedű-művész. Ez a 10 éves gyermek diadal utban járja be a világot s Münchenben, Berlinben, Szt-Péterváron rendezett hangversenyeivel a jelenkor legnagyobb hegedű-művészenek bizonyult.

A magyar nemzet tehát ujabban is adott a világnak egy nagy embert, vagyis egy leendő nagy embert, bizonyágául annak, hogy nemzeti tulajdonságaink egy hatalmas és még ki nem élt öserőből fakadnak.

Színházakról nem írok. A régi repertoirt pergetik le valamennyien, azokat a darabokat, melyeket olyan jól ismerünk az utóbbi évek történetéből. Az a szellem pedig, mely e darabokban uralkodik, nem lelkesíti a krónikást. A krónikásnak új, nagy esemény kell s az ezen a téren — nincs.

r. l.

Tan- és nevelésügy.

A községi és felekezeti tanítók fizetésrendezése. Termesvárról jelentik: A délmagyarországi tanítóegyesület Schenk Jakab elnök vezetése alatt tartott rendkívüli közgyűlésében mozgalmat határozott a nem állami tanítók fizetésrendezése tárgyában. Elhatározták, hogy feliratot terjesztenek a miniszterelnökhöz, a közoktatásügyi miniszterhez és az országgyűléshez, melyben kéri, hogy a községi és felekezeti iskolatanítók fizetése is egyenlő legyen az állami tanítók fizetésével, hogy az iskolafentartók által esetleg nem fedezhető hiányt az állam biztosítsa; kéri továbbá, hogy a terményfizetés megszüntetessék, iskolai igazgató csak a tanító lehessen és hogy a nem állami tanítók ugyanazon kedvezményekben részesüljenek, mint az államiak. Az egyesület felkéri az országos tanítóegyesület központi választmányát, hogy az ország összes egyesületeit a memorandum támogatására és egy monstre-küldöttség menesztésére kérje fel.

Különfélék.

— Igazgatói helyettesítés. Szakáts Zoltán polgármester elnök vezetése mellett szerdán d. u. a városi iskolaszék ülést tartott, a melyen az elhunyt Lázár József helyébe ideiglenes igazgatónak egyhangulag Gyerkés Mihály községi tanítót jelölte ki. Különb az üresedésben levő igazgató tanítói állásra, valamint az esetleg megüresedhet tanítói állásra mai számunkban már pályázatot hirdet az iskolaszék elnöke.

— A vármegyei Népművelési Egyesület évi rendes közgyűlését ma (vasárnap) d. e. 11 órákor az Uri Kaszinó helyiségében — tekintet nélkül a megjelentek számárányára — fogja tartani. Ismételt felhívjuk a tagok figyelmét e közgyűlésre.

— Elhunyt pap. Laiber Antal oroshelyi róm. kath. nyug. plebános munkás életének 76-

tetése a család és legszebb disze a gazdasszony-ság. Régen becsületsértésnek vették, ha valaki odavágta a nőnek: *Még egy rántást se tudsz csinálni!* Ma már a férfi-foglalkozás után tülekedő nők még előkelőségnek veszik, ha a főzésben való tudatlanságukkal cégérezik magukat. A fővárosi urhölgyek jutnak itt eszembe, kik közül az egyik falun a teheneiket látva, így szólt: *Nézétek, milyen jámbor, szelíd álatkák! Az ember nem is hinné, hogy ezek oly sok hamisított tejet adnak!*

Jókai Mór egy-egy régi visszaemlékezésében bizonyos meleg, fájó érzéssel emlékezik meg arról az időről, mikor Debreczenben nevével Laborfalvi Rózával (székely volt) együtt vásárolta be a háztartási cikket a piacon és ez a nagy művész-sajátkezüleg főzte meg a mindennapi ebédet. Emlékszem én is, hogy Udvarhelyen Ilyés törvényszéki bíró nem restelte a főznivaló húst megvásárolni és papírban hazavinni. Ezt ma is megteszik a gondos gazdák. Okos emberek. Ki-ki önmagát szolgálja ki legjobban.

Ha az asszonynak módja, kényelme, gusztusa úgy kívánja, hogy szakácsnőt tartson, ez ellen nem lehet kifogást tenni. De annyit föltétlenül elvárhatni, hogy ily esetekben is jó gazdasszony legyen és tudja, hogy mi és hogyan fő a fazakában.

Nálam nincs elsózott leves, kozmás főzelék, elégett pecsenye. Jóízű és tiszta minden. A feleségem főz; éppen úgy, mint az udvarhelyi derék nők, kikről dr Kassay Albert orvos azt tartja: *kinek jó gazdasszony feleség kell, menjen Udvarhelyre házasodni.*

papságának 48-ik évében, békével viselt rövid szenvedés után, e hó 11-én éjjel 11 órákor az Urban csendesesen elhunyt. A megboldogult porhüvelyé f. hó 13-án déli 12 órákor az Orosz-hegyen végzett szertartás után Székelyudvarhelyre szállított és tegnap délután 3 órákor általános részvét mellett a vármegyei kórháztól a róm. kath. temetőbe a családi sírboltba helyeztetett örök nyugalomra. Az engesztelő szent mise pedig holnap fog a plebánia templomban a Mindenható-nak bemutatni. Béke poraira!

— Arviz veszély fenyegeti a Küküllő völgyében fekvő községeket a megindult jégzajlással. Így pénteken, 12-én reggel megindult a jég Bethlenfalva fölött s a torlódás magával sodorta dr Török Albert ny. főispán malom gátját. A víz kiáradt az utakra és a mélyebb fekvésű rétekre is. Az alispán intézkedésére kiszállt a helyszínére a kir. építészeti hivatal részéről Török Zsigmond mérnök és a járási főszolgabíró részéről dr Demeter Lőrinc, akik azzonnal hozzáláttak a nagy károkat okozó veszély elhárításához. Megfeszített munka árán sikerült a malmot megmenteni. Itt említjük meg, hogy a jégtorlaszok szétrobbantásához nem volt kellő mennyiségű dinamit készletben s távirati uton kellett rendelni Héjjasfalváról. Kíváncs voltna, hogy ilyen esetek elkerülésére mindig tartssanak készen dinamitot, nehogy nagyobb katasztrófa következhesse be.

— Tréfás estély. Ma lesz a tréfás estély, melynek az előkészületek alapján szép sikert jósolhatunk. Azt hisszük, hogy az ideai farsangi mulatságok e legnagyobb szabásu estélye, — mely egyszersmint a legutolsó is — magához fogja vonzani közönségünket. A Budapest-szálló terméi már feldiszítve várják a közönség bevonulását s midőn e sorok megjelennek, kész a rendezés nagy munkája is. Őszintén óhajtjuk, hogy a jótékony cél érdekében minél számosabban vegyenek részt a mai estélyen, melynek ötletes rendezése sokkal többet fog nyújtani a közönségnek, mint a megnyit ígér.

— Idegenek bejelentése. Városunk még függőben levő rendezetlen ügyei között első helyen áll az a mindennap tapasztalt hiány is, hogy az idegenek szabályszerű bejelentését elhanyagolják s ezeket a bejelentéseket nem is igen követelik meg. Már magában azon körülmény, hogy magánházakhoz érkezett idegenek, lakásváltoztatások stb. nem jelentetnek be, az e tekintetben fennálló szabályrendeletet teljesen illuzoriussá teszi. Értesülésünk szerint vannak olyan vendéglők is városunkban, melyek a beszálló vendégekről könyvet, jegyzéket, vagy bejelentési lapot nem vezetnek. Ilyen körülmények között városunk eldorádója lehet a gyanus existenciáknak s valóban csak a véletlennek lehet tulajdonítani, hogy ez a körülmény eddig nem okozott semmi bajt a rendőrségnek, melynek elsősorban lenne érdeke a bejelentések szigorú ellenőrzése.

— A polg. önképző legközelebbi fillérestélyét folyó hó 22-én (hétfőn) változatos műsorral fogják megtartani.

— Próba-bál. Tamás János aradi táncmester f. hó 15-én (hétfőn) este tartja meg diáknövendékeivel próba-bálját a polg. önképző-kör nagytermében, melyre szívesen felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— Jelmez-estély. Régi idők kedélyes mulatásainak emlékei elevenedtek fel előttünk, mikor azt a minden ízében sikerült jelmezestélyt átélveztük, melyet f. hó 10-én rendezett a jótékony négyelet. Ez alkalommal a Budapest-szálló nagy színházterme nyílt meg a közönség előtt, hogy befogadja legszebb jelmezekben és dominóban megjelenő nagyszámu közönséget. A jelen voltak nem soroljuk fel külön-külön, mert résztvevett ezen a mulatságon tout Székelyudvarhely, sőt a megye egész társadalma, úgy hogy alig hiányzott valaki, akit mulatásainkon látni szoktunk. Az estély bevétele 422 K 47 fillér volt, melyből tiszta jövedelem 286 K 7 fillér. Felül-fizettek Kabos Károlyné, Sterba Ödön 2—2 K, dr Válcik Ferenc 6 K, dr Lukács István, Cs. Szabó Kálmán 9—9 K, N. N. 3 K, özv. Török Pálné 1 K. — A mulatságon jelmezben vettek részt: dr Kovácsy Albertné (spanyol nő), Lestyán Margit (virág), Medgyes Emma (kalotaszegi lány), Daróczi nővérek (magyar lányok), Lányi Rózsa (pillangó), Hettyei Gabriella (postás lány), Heir Eszt (spanyol nő), Vajda Lajosné (virág), Roediger Melanie (virág), Perszian Erzs (cigánylány), Szent-Királyi Árpád (csikós). Ezenkívül mintegy harmincan különböző színű dominóban vettek részt, kiknek nevét természetesen nem tudjuk, sőt ha tudjuk sem árulhatjuk el. A mulatság

kezdeten a helyi cigányzenekar mulattatta a közönséget s igen szépen énekelt egy énekszámot Persián Erzs. Később tánc következett, mely a reggeli órákban ért véget.

— **Adományok a vármegyei múzeumnak.** Az alapítandó megyei múzeum gyűjteménye ujabban gyarapodott Barabás András árvaszéki elnök ur adományából 7 régi pénzzel s egy emlékéremmel, Boros Zsigmond adományából egy régi karddal és Leczner János adományából egy érdekes természetráji tárggyal, mely adományokért az udvarhelyvármegyei múzeum-egyesület nevében köszönetet mondok Cséhely Adolf, muzeumi igazgató.

— **Elszámolás.** A f. hó 6-án (szombaton) megtartott deák-bál alkalmával felülfizettek: Doros Györgyné 30 K. Nagy Elemér, Gyárfás Endre 18—18 K. Dr. Horváth Károly 16 K. Dr. Bodolla Gábor, Konez Frigyes (Lugos), Dr. Imre Domokos, Sebess Ákos (Segesvár) 10—10 K. Dr. Damokos Andor, Fábán Józsefné, N. N., Vajda Ferenc, Becsek Aladár 6—6 K. Barcsay Károly, Gyertyánffy Gábor, Hann Károly, Márkon Antal, Menyhárt András, Molnár Károly, Dr. Nagy Samu, Solymosy János, Szöllősi Samu 5—5 K. Fejes Áron, Lányi Imre, Sándor Mózes, Székely Dénes, 4—4 K. Gönczi Lajos, N. N., Morascher Hugó, özv. Szilveszter Dénesné, Varga Dezső 3—3 K. Csanádi Károly, Dr. Fodor Boldizsár, Fazakas József, Gál Jenő, Jánó Bela (Szászváros), Konez Arminné, Kónya Kálmán, özv. Kis Ferencné, Kovács Dániel, Lovass Aladár, László Domokos, ifj. Mezei Ödön, Robonyi Adolf, Dr. Ráczkövy Samu, Solymosy Endre, Szabó Árpád, Dr. Szöllősi Ödön, Trattuer József, Dr. Urbányi István, Varga Jenő 2—2 K. Boda Gyula, Bendli Lajos, Demes Ferenc, Hein Pál, Zágoni István, N. N. 1—1 K. László Jenő 20 fillért, Nagy Lajos, Szörnyü Bela 10—10 fillért. Összes bevétel: 670 K. 72 fillér. Tiszta jövedelem: 272 K. 32 fillér. A jelen voltak névsorát a következőkben adjuk: *Asszonyok:* Bod Károlyné, Buda Gyuláné, Cseresnyés Emilné, Dr. Damokos Andorné, Demeter Károlyné, Demény Ferencné, Dolny Róbertné, Doros Györgyné, Fábán Józsefné, Fejes Aronné, Felegyházi Antalné, Florián Gergelyné, Dr. Göllner Beláné, özv. Györfy Ferencné, Hein Pálné, Dr. Horváth Károlyné, özv. Jeney Albertné, özv. Kassay Endréné, Konez Arminné, Dr. Kovács Gáborné (Parajd), Dr. Kovács Albertné, Kovács Dánielné, Lányi Imréné, László Domokosné, Majer Jánosné, Molnár Károlyné, Müller Károlyné, Nagy Irma, Nagy Miklósné, Dr. Nagy Sámuelné, Nevelics Edéné, Reisenauer Vilmosné, Solymosy Endréné, Jánosné és Lajosné, Szabó Andrásné, Gáborné és Domokosné, Szibian Györgyné, Szöllősi Sámuelné, Tamás Albertné, Ugron Istvánné, Dr. Urbányi Istvánné, Vajda Ferencné, Wagner Lajosné, Zilman Jánosné, *Lányok:* Bencze Biri és Vilma (H.-szentpál), Benedek Erzsike (Parajd), Bod Emma és Etelka, Buda Irénke, Demény Irénke és Mariska, Dobay Etelka, Fábán Erzsike, Ferenczi Irénke, Margi, Rákhel és Zsófia, Felegyházi Mariska, Florián Mariska és Margit, Gotthárd Juliska, Györfi Ilonka, Hein Eszti, Jánossy Mariska, Konez Margit, Krasoroszky Szeréna (Gyulafehérvár), Lachnits Mártha, Lántzky Margit, Lányi Rózsika, Lestyan Margit, Majer Margit, Molnár Margit, Müller Janka és Klára, Nagy Erzsike (Sz.-keresztúr), Nevelics Ilona és Irma, Pál Irénke, Pasku Irénke, Pánze Mariska, Ráduly Irénke, Reisenauer Jenni, Sándor Juliska (Kénos), Solymosy Ágnes, Szabó Erzsike Szibian Boriska, Szöllősi Irénke, Tamás Mártha, Vajda Piroška, Veress Irén és Irma.

— **Büvész-estély.** A városunkban időző büvész-társaság, melynek első előadása tetszésben részesült — f. hó 15-én (hétfőn) a Hungária-szálló éttermében változatos műsorral még egy előadást tart.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A febr. 14-iki tréfás estély céljaira adakoztak: Ferenczy Istvánné: 10 liter bor, Fernengel Gyula 6 üveg leányka bor, Rösler és Gábor kereskedők: egy hordó sör, Kovács Kálmánné csokoládé, Szakács Károlyné 5, Haab és Heitz 5, dr. Damokos Andorné 3, Persián János 7, Virág Józsefné 5, Mezei Ibolyka 6, Florián Kristóf 7, Gyertyánffy Albert 3, Pap Zakor Endre 3, Gönczi Lajosné 2, Kassay Ignácné 4, Szentpéteri Gergely 4, dr. Valentíné 2, özv. Bartha Károlyné 3, Szakács Zoltánné 7, Sterba Ödön 2, Madarász Veronika 2, Kassay Ákosné 4, Konez Arminné 6, Molnár Károlyné 5, Nagy Jánosné 5, Nagy Aronné 6, Dózsa Sárika 4, Mátéffy Domokosné 5, Nagy Gusztávné 3, Szakács Vilma 3, özv. dr. Kovács Mórné 2, Németh Albertné 1, özv. Istvánffy Lajosné 2, ifj.

Szakács Imréné 2, dr. Kovácsy Albertné 3, Bod Etelka 2, Barcsay Károly 3, Jánossy Gyula 9 darab tárgyat. *Pénzbeli adományok:* Szöllősi Irén, Becsek Aladárné 4—4 K, Hein Eszti 2 K, Sándor Gergelyné 1 K, Zárug Antalné, Moszer Vilmosné, Pfaffenhuberné, Miskolczy Károlyné, Vladár Ferencné 2—2 K, dr. Nagy Samuné 5 K, dr. Kassay Albert 4 K, dr. Soó Rezsőné, Schaffent Frigyes, Florián Kristófné, Steinburg Ottóné, Kovács Gergelyné 2—2 K, Nagy Ferencné, Ferenczy Ferencné 1—1 K. Fogadják a nemesszívű adakozók az ev. ref. leányiskola hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1904. febr. 13. Vajda Ferenc ref. pap, Madarász Veronika igazgatónő.

— **Homoródszentpálon** az ifjuság f. hó 6-án a község ház alap. javára sikerült táncmulatságot rendezett. Összes bevétel: 98 K 90 fillér, kiadás: 24 K 24 fillér, tiszta jövedelem: 74 K, 66 fillér, mely rendeltetési helyére fordított. Felülfizettek: Sándor Ferenc főbíró 7 K 60 fillér, Imre Pál 3 K, Kiss Jenő 2 K, Ravasz Miklós 1 K 20 fillér, ifj. Dimén Dénes 1 K, Dombi Mózes, Tamás Sándor 80—80 fillér, Egyed Ferencné, özv. Török Józsefné, Szabó Mózes tanító, Tóth Sámuel 60—60 fillért, özv. Dimén Lajos, Pap Gábor 40—40 fillér, özv. Dimén Sándorné, Pálffy Ákos, ifj. Barta Mózes, Geréb Dávid, Béres József, Molnár Ferenc 20—20 fillér, id. Dimén Dénes és Imre András 10—10 fillér.

— **A rugonfalvi** Olvasó és Önképzőkör f. évi február 6-án táncvigalmat rendezett. Tiszta jövedelem 68 K 18 fillér. Felülfizettek: Molnár János és neje 1 K, Kulcsár István 20 fillér, Kovács István 1 K, Kiss Kálmán 10 fillér, Bokor János 50 fillér, Nemes Jánosné 80 fillér, Kolcsár Mózes 10 fillér, Nagy Józsefné 10 fillér, Molnár Mihály 80 fillér, Baczó Lajos 50 fillér, Demeter Elek 50 fillér, Banez József 80 fillér, Kiss Ferenc 10 fillér, Szőke Sándor 4 K, Paál Domokos 2 K, Fekete Gábor 30 fillér, László József 80 fillér, Szőke Károly 20 fillér, Szentannai Sámuel 1 K 50 fillér, Gyarmathi Dezső 30 fillér, N. N. 2 K, Jakab Antal 70 fillér, Wila József 50 fillér, Balint Dániel 2 K, Paál Lajos 4 K 50 fillér.

Törvénykezés.

Bűnügyi főtárgyalás. A helybeli kir. törvényszék pénteken mondott ítéletet Csörgő Balint székelyudvarhelyi lakatossegédnek a közelmúlt tűzvész alkalmával elkövetett lopás bűntettében. A btk. 333. és a 336 §. 5. pontja szerint minősülő lopás bűntette miatt, a 340. és 92. §-ok alkalmazásával 6 hónapi börtönrre ítélte a megtevett bűnt. Az ítélet jogerős és Csörgő Balint büntetését nyomban megkezdette.

Közigazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

Szám 70—904.

Felhívás.

Egyesületünk felhívja azon gazdákat, akik arankamentes vetőmagot akarnak beszerezni, hogy ebbeli szükségleteiket községi előjárásai útján folyó hó 27-ig egyesületünknel jelentsék be.

Az ár az elérhető legalacsonyabb napi ár, mely 3 hónap alatt a szállítás után fizetendő.

A kik az egyesületnek tartoznak, új hitelre nem számíthatnak addig, a míg tartozásukat be nem fizették.

Az egy községből jelentkezők egymásért egyetemleges kötelezettséget kell hogy vállaljanak s minthogy a bejelentés elfogadása a községi előjárásokra felelősséget ró, természetes, hogy azok csak hitelképes egyének jelentkezését fogadják el.

Székelyudvarhely, 1904. febr. 5.

Hollaky Arthur,
elnök.

Hlatky Miklós,
titkár.

Gazdasági előadások. Az „Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület” ma (vasárnap) a következő ingyenes előadásokat fogja megtartani vármegyénkben:

14. Fiátfalva, február 14-én: „Hogyan gazdálkodjunk a tagosított birtokon” Kozma Miklós. „A len- és kendertermelésről” Szász Ferenc.

15. Rugonfalva, február 14-én: „Az állatgyógyászat köréből” Brüll Adolf. „Az időszerű gyümölcstermelésről” Kovács István

Nyílt-tér*

(Másolat.)

33|2—904. B. szám.

Ő FELSÉGE A KIRÁLY NEVÉBEN!

Az oklándi kir. járásbíró mint büntető bíróság becsület sértés vétségével vádolt Pintyó József elleni bűnygyben az Incze Sándor magánvádlo által emelt vád felett az Oklándon 1904. évi január hó 18-án Szász Ernő jegyzőkönyvvezető és terhelt személyes részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után a következőleg

Ítélt:

Pintye József 43 éves, ev. ref. vallásu h.-szentmártoni lakos, nős 1 gyermekkel, kisbirtokos, napszámos, irni, olvasni tud: bűnösnek mondatik ki az Incze Sándor m. kir. csendőr-őrsvezető sérelmén elkövetett, s a btkv. 261. §. szerint minősülő becsület sértés vétségében, melyet az által követett el, hogy midőn magánvádlo a korcsmában zajongókat csendre intette, tekergő, tetves és éhezettnek szidalmazta, — miért is a btkv. 261. §. alapján az 1892. évi 27. t.-c. 3. §-ában jelzett célra 15 nap végrehajtás terhe mellett ezen bírósághoz fizetendő, s behajthatatlanság esetén 3 napi fogházzal helyettesítendő Harminc (30) korona pénzbüntetésre ítéltetik. Elrendeltetik továbbá, hogy jogerőre emelkedés után ezen ítélet egész terjedelmében, indokaival együtt a „Székely-Udvarhely” című lapban elítelt költségére közzétételésk.

Végül köteleztetik elítelt 10 K tanudiját magánvádlonak, ugy az eddig felmerült 2 K 94 fillér és a később felmerülő bűnygyi költségeket is az 1890. évi 43. t.-c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett a kir. kincstárnak megteríteni.

Indokok:

Magánvádlo Incze Sándor m. kir. csendőr-őrsvezető részéről azon okból emeltetett vád Pintyó József terhelt ellen, mivel az őt a mult 1903. évi december 16-án a Kovács Lajos vendéglőjében azon okból, mert az ottan lármázókat csendre intette, tekergő, tetves és éhezettnek nevezte.

Vádlo tagadja a terhére rótt cselekmény elkövetését, melylyel szemben a kihallgatott Szász József és Kerekes András tanuk eskü alatti vallomása által beigazoltak volt vehető azon körülmény, hogy vádlo tényleg a már megjelölt sértő szavakat használta.

Ezen cselekménye vádloznak meggyalázó jellegénél fogva a btkv. 261. §. szerint minősülő becsületsértés vétségét alapítván meg, abban a tanuk vallomása alapján bűnösnek volt kimondandó, s tekintettel jókedvű ittas állapotára, mint enyhítő körülményre, míg ezzel szemben súlyosítónak volt vehető, hogy a sértést állami közeggel szemben, nyilvános helyen, egy korábbi köteletség teljesítéséből folyó bosszu miatt követte el, — mindezek figyelembe vételével a rendelkező részben kiszabott büntetéssel volt sujtandó.

Az ítéletnek hirlapban leendő közzététele a btkv. 227. §-án, a költségek megítélése pedig a B. P. 479. és 480. §-okon alapszik.

Kir. járásbíró, mint büntető bíróságtól. Oklánd, 1904. január 18-án.

Gidófalvy Benedek, s. k.,
kir. albiró.

A másolat hitelül.
Oklánd, 1904. febr. 6.

Josephi Gusztáv,
kezelő.

Nyilatkozat.

Alólírott juliusban egy éve mult, hogy Szentpétery Ferenc posta- és táviratiszt úrtól törvényesen és örökös en elváltam. Ennek ellenére Szentpétery ur közlebből nekem mégis éjjeli zenét adott s állítólag minduntalan azt beszéli, hogy engem vissza veszen és hogy én is visszamennék hozzá, csak szülőim akadályoznak ebben. Ezen hírelek és fölösleges éjjeli zene különböző pletykáknak tesz ki engemet anélkül, hogy ilyesmikre részemről csak a legkisebb ok is adatott volna. Ismételtén és ezuton is kénytelen vagyok határozottan kijelenteni, hogy minden erre

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

az ügyre vonatkozó állítás — légből kapott koholmány s részéről Szentpétery Ferencné soha sem lesznek.

Szekelyudvarhely, 1904. február 12.

Biró Irma.

szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin
a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitűnőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

! Eladó vadászfegyverek !

Egy használt, de jó állapotban levő drilling (háromcsövű vadászfegyver) és egy 20 cal. serétes lancaster fegyver eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kérésre mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” jelű alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No. 44.

Eladó szálloda. Nehai Kassay Domokos örökösei Székelyudvarhelyt, a Batthyány-téren levő, jelenleg: Központi szálloda, épületet telket szabad kézből eladják. Az eladás feltételei: Dr. Kassay Albert városi tisztiorvos, mint az örökösök megbízottjánál megtudhatók.

Előkelő üzlethelyiség. Székelyterűt, a piac-téren, egy üzlethelyiség, valamint 3 szoba, konyha, segédlakás és melléképületek kiadó. Bővebb felvilágosítást ad Benkő Mihály tulajdonos.

Közgyűlési meghívó.

A székelyudvarhelyi Bőrányagbeszerzési szövetséget a Nagyméltóságu Kereskedelmi m. kir. Minisztérium 68616—903. számú leirata értelmében irányító közege közreműködésével **folyó évi február hó 21-én d. u. 3 órakor** a régi városháza nagytermében közgyűlést tart, melyre a T. részvényes tagokat tisztelettel meghívom.

Szekelyudvarhely, 1904. február 13-án.

Orbán Dénes,
h. ig. elnök.

Tárgysorozat:

1. A szövetséget felszámolásának kimondása
2. Intézkedés az elkövetett szabálytalanságok megtorlása iránt.
3. Határozathozatal Sigmond József székelyudvarhelyi lakos kérelme tárgyában.
4. Indítványok.

3—904. iskolaszéki szám.

Pályázati hirdetmény.

A székelyudvarhelyi városi elemi fiú iskolánál elhalálozás folytán megüresedett igazgató tanítói állásra és az ennek betöltésével esetleg megüresedő osztálytanítói állásra ezennel pályázatot hirdetnek s felhívom mindazokat, kik ezen állások valamelyikét elnyerni ohajtják, hogy ké-

pesítésüket, korukat és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám **folyó évi február hó 29-ig** nyújtásák be.

Az igazgató tanítói állás javadalmazása évi 1200 K fizetés és 240 K lakpénz, az osztály-tanítói állás javadalmazása évi 1000 K fizetés és 200 K lakpénz.

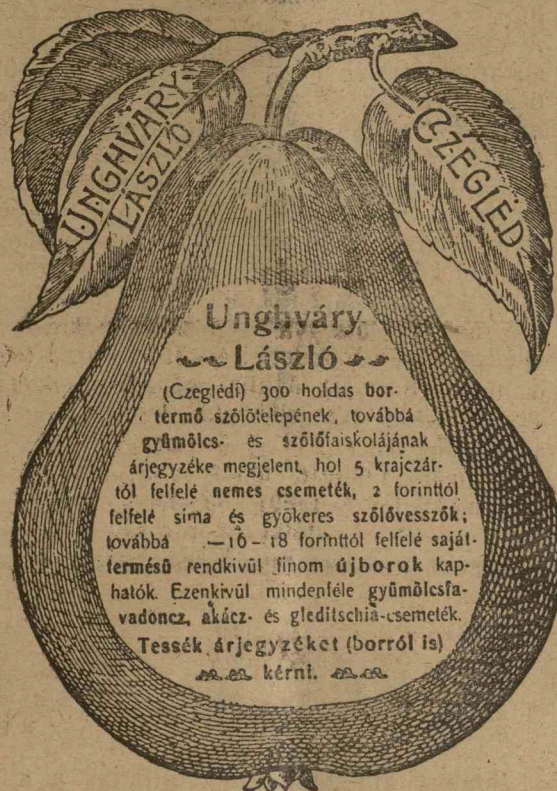
Ha az igazgató-tanítói állás az iskolánál már működő valamelyik tanítóval töltetik be, az osztály-tanítói állás azon pályázók közül fog betölteni, kik kérvényükben kijelentik, hogy esetleg az osztály-tanítói állásra is pályáznak.

Szekelyudvarhely, 1904. febr. 11.

Szakáts Zoltán,
polgármester, iskolaszéki elnök.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszér, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsöléssel alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghűléseknél.
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerész** Budapest.
Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Kapható Székelyudvarhelyt:
Koncz Armin gyógyszerárban.

Hitelt nyujtok

1—2—3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vízsabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek. A hitelnyújtás szőlővesszőkre és borra nem vonatkozik.

7998—903. tkvi. sz.

Hirdetmény.

Kadicsfalva község telekkönyvei (birtok szabályozás) tagosítás következtében az 1869 évi 2579. I. M. szabályrendeletre képest átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, melyekre az 1886. évi 29. t.-c., 1889. évi 38. t.-c. és 1891. évi 16. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t.-cikkben szabályozott eljárás a tkvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatosítottak. E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás Kadicsfalva községében **1904. évi március hó 14-én** fog kezdődni.

Felhivatnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és a telekkönyvi tervezet elleni netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves bevezetésből eredhetők kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, kik a telekkönyvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt eléterjesztést kívánnak tenni: a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és eléterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. évi 29. t.-c. 15—18. §-ai és az 1889. évi 38. t.-c. 5., 6., 7. és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szíval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték elengedési kedvezménytől esznek.

Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve; ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől esznek.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1904. febr. 5.

MIHÁLY,

kir. tszéki egyes bíró.

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszkot és aquarell festéket.

Schicht-szappan

„szarvas”

vagy

„kules”

Jeggyel

legjobb, legkládósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és !! a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Hatschek Lajos szab.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsirakomány. — Kérjen ismertetést.

**Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és
szájspecialista műterme Kossuth-utca 56. sz. alatt.
Szerényebb viszonyok között levő vidéki föld-
műveseknek foghuzásokat és más apróbb mű-
téteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig
díjtalanul eszközöl.**

Nagy Róza.

Mindig friss szállítmány.

o o o o o o o **Hazai szőlőfajok!** (Filoxeramentes.) **Szőlőkirály!** (Delawáre):
A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai direkttermő, melynek 25—60 százalékos
cukor és szokatlanul nagy szesztartalmu bora igen jó, hasonló a szamorodni másáshoz és a ma-
dérához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására, Gyengébb évbeli termések háziasítására
nem lehet eléggé ajánlani. A delawáre francia szigetről 17 évvel ezelőtt közvetlenül az érmellékre
portált ezen peronosporának ellentálló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb
bort s méltán nevezhetjük a **borok királyának**. A **jövő szőlőszetkinése**. Mindenütt
megterem úgy a homokon, mint a kötött, agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. —
Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós szívós zöldhajtása 1—2° hi-
deget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeinel fogva, **m e g é r d e m l i, h o g y** kert-
jeinkben, barázdákban, kerítések és házaink fala mellett s minden egyébre nem használható helye-
ken mint **szőlőlugas tenyésztessék**. 100 daraból álló lugas-gyűjtemény csomagolva és postára
feladva csak **10 korona**. — **Borkirály!** (Delawáre!) Mintabor két **korona**. o o o o o o o
o o o o o o o **Ripária portális telepek!** — **Nagymennyiségű ripária eladás!**
Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok, palackokban ugymint hordókban, kicsinyben és nagyban
a legjutányosabban beszerezhető s kívánatra válaszbélyeg ellenében bővebb felvilágosítást, vagy
egy korona utánvétel mellett mintabort küld: Az **Érmelléki Szőlőszeti és Borászati Szak-**
közlöny, mint Országos hirdetési kalauz **S z é k e l y h i d** (Biharmegye). o o o o o o o

Szent-képek dus vá-
lasztékban
Bárhol megjelent
könyv- és zenemű itt
az eredeti bolti, vagy
a hirdetett leszállított
ár mellett a legrövi-
debb idő alatt meg-
kapható.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1904
Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.